

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Magy. 1935 jan. 23.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füzet)

Osztályozás

Tárgy

726.5

Hely

Belvárosi templom

Idő

11/19

Személy

A belvárosi templom

Eleinte groteszkül hatott az Erzsébet-híd felépítése után az elsüllyedt műemlék. Idővel azonban megszoktuk a modern keretben a multrol reánk maradt köveket, amelyeken a rohanó kor keresztül száguldott.

Fridrich Lajos székesfővárosi műszaki főtanácsos nem nyugszik meg a forgalmi akadályszámba menő templom mai rossz elhelyezkedésében, hanem fel akarja emelni a hidfeljáró szintjére, miután előbb eltolta észak felé a térre, a Piarista épület szárnyának tengelyére.

Az emelés hat méter volna. Tekintélyes mérvű kiemelkedés a mai süllyedtségéből. Előbb azonban az eltolás műveletét hajtánák végre, még pedig 12 méternyire észak felé és 10 méternyire nyugat felé.

Mindezeket pedig meglepően nagyszámu közönség előtt említette meg Fridrich Lajos, kinek előadása a M. Mérnök- és Építész-Egyletbe sok száz érdeklőt vonzott. Csak természetesen, hogy a régi épület eltolása és felemelése számára kieszelt megoldás műszaki csemege gyanánt hatott.

Természetesen nem csodáljuk, hogy erről közelebbi felvilágosítást a hallgatók nem kaptak és nem tudták meg többet az épülettolásról és emelésről, mint amennyit eddig tudtak.

Mert azt mindnyájan tudtuk, hogy ha a templomot ki akarjuk emelni és el akarjuk tolni, akkor csakis a tér területére kell elmozdítani. Az eltolás kérdése már harminc egy-néhány év előtt is felmerült Almásy-Balogh Lóránt felszólalás szerint, aki akkoriban egy komoly amerikai szakemberrel tárgyalt az épülettolásról és szóba jött e templomon kívül a Várház épülete is. A vállalkozó milliónyi aranykorona letétet ajánlott fel és 600.000 koronáért volt kész az egész munkát vállalni.

Fridrich Lajos érdekes történelmi vizsgálatkintéssel vezette be előadását. Czizler Győző néhai professzor a hidat a Döbrentei térre akarta vezetni és ez esetben is a híd mellé süllyedt volna a templom, csak hogy nem északi, hanem déli oldalán. A templomot eleinte le akarták rombolni, ráfogták, hogy nincsen műemlék értéke, mindössze a szentélye gótikus, amelyet Steindl Imre szépen restaurált. A templom körül éktelenkedő bódék lebontása után azonban előkerültek igen szép gót részletek, amelyek bebizonyították, hogy a jelenlegi barokk architektúra XII. századbeli román bazilika helyére került, hogy a mai templom teljes terjedelmében már a XV. században épült gótstíli háromhajós templom állott. A főhajót a törökök szétválták és 1735-ben a régi falak részben való megtartásával épült fel a mai barokk rész, ahol a gótikus eredeti szakaszhoz tartozó megmaradt. Mostanában leverték a vakolatot és a gót korszak csodálatos szépségű maradványai kerültek napvilágra.

Harmic év óta folynak a tervezetések, a híd két oldalán valamelyes szimmetriát szeretnének létesíteni, de a hidhoz ragadt templom ezt lehetetlenné teszi.

Egyszeres megoldás csak úgy található meg, hogyha a templom a mostani helyéről építészetiileg megokolt helyre, a térre toldódik és szintje felemelkedik. A rendezésre kiírt pályázatok eredményesek nem lehettek, mert a legtöbb pályázó a templom lerombolása mellett foglalt állást. Már pedig egyetlen eredeti gót stílus templomát Pest nem áldozhatja fel.

Az egyedüli megoldás Fridrich véleménye szerint, az említett emelés és eltolás.

Parázs vita követte az előadást. Az előadó szerint az elmozdítás munkája mindössze 800 ezer pengő költséget igényelne. Ez igazán nem sok, illetve ennyit nagyon is megérne a kérdés végleges megoldása. De a költségvetést semmiel nem támasztotta alá az előadó, sőt azt sem árulta el, hogy ez a grandiózus műszaki művelet

miként hajtánék végre

Csak azt tudtuk meg, hogy a munkálatot saját szabadalmazott eljárása szerint valósítaná meg Fridrich főtanácsos. A mérnöki munka tüzetesebb leírását várta a hallgatóság és mindenestre emelte volna az előadás értékét a komoly műszaki ismertetés.

A hozzászólók kisded tábora kétfelé szakadt. Elhangzottak pártoló és ellenző szónoklatok. Gróf Csáky István bemutatta a templom át-helyezésére vonatkozó rajzait, amelyek némileg rokonok a Fridrich-féle elhelyezés elgondolásával. Möller Károly pártolja a gondolatot, Lechner Jenő ellenzi az eltolás tervét, P. Gulyás Jenő szintén. A felolvasásnak mindenestre meg volt az a hatása, hogy a jelen voltak nagy része még utána, ülésen kívül is vitatta pro és kontra a témát. A járdának a templomhoz való kiszélesítését perhorreszkálták, mert ezzel a műemlék elvágtatnék, amint azt Lux Kálmán még az ülésen elhangzott felszólalásán kiemelte.

A Műemlékek Bizottságában szinte állandóan napirenden van a belvárosi templom ügye. Véglegesen nem határoztak benne, de a jelszó az, hogy semmi esetre rosszabb szituációt nem szabad esetleges alakítások által teremteni, mint amelyben most van a műemlék. Az oldalfala és a híd között most keskeny ucca sötétlik a mélységben és ezt ugyan megszüntetné a járdafelülettel való átfödése, de a műemlék határozottan hátrányosabb helyzetbe kerülne, mint amilyen a mostani, ezért a járdakiszélesítést elejtette a Bizottság.

A belvárosi templom még sokáig fog időközönként a napirenden szerepelni, de nem merjük remélni, hogy közmegnyugvásra egyhamar megoldódna az elhelyezésének és kifermálásának ügye.

Fridrich Lajos előadása mindenesetre elért annyit, hogy szakmai és hivatalos körök ismét beszélni fognak Pest egyetlen gótikus templomáról és tárgyalni jövő sorsa felől.

Ezért köszönetet is mondott neki Králik László elnök.

nda 1926 — 8891